

Sygn. akt IV CSK 622/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego
Lasów Państwowych Nadleśnictwa [...]

przy uczestnictwie H. S., M. A., J. B., Z. O. i Agencji Nieruchomości Rolnych w W. -
Oddział Terenowy w O. Filia w S.

o stwierdzenie zasiedzenia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 maja 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania H. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w B.

z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża uczestniczki H. S. kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez wnioskodawcę.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przytoczony przepis pozwala Sądowi Najwyższemu na wstępną, merytoryczną ocenę wniesionej skargi kasacyjnej i zbadanie, czy za jej rozpoznaniem przemawia interes społeczny, skarga kasacyjna bowiem jest środkiem prawnym funkcjonującym przede wszystkim w interesie publicznym, który z kolei przemawia za skoncentrowaniem się Sądu Najwyższego na sprawach najpoważniejszych i precedensowych.

Uczestniczka postępowania H. S. złożyła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 19 maja 2016 r., którym Sąd Okręgowy – po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 30 listopada 2015 r., stwierdzającego nabycie przez Skarb Państwa – Państwowy Fundusz Ziemi przez zasiedzenie z dniem 9 marca 1988 r. prawa własności nieruchomości opisanych w sentencji – zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdził, iż prawo własności nieruchomości szczegółowo opisanych w tym postanowieniu nabył Skarb Państwa przez zasiedzenie z dniem 1 września 1990 r., natomiast w pozostałej części apelację oddalił. Powołując się na podstawę określoną w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie orzeczenie co do istoty sprawy i oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Twierdziła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ możliwość

dochodzenia zwrotu nieruchomości na drodze prawnej powstała dopiero po dniu 1 października 1990 r., a nie – jak przyjął Sąd Okręgowy – już po dniu 1 września 1980 r., w związku z czym siła wyższa skutkująca zawieszeniem biegu zasiedzenia trwała do dnia 1 października 1990 r. Poza tym Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że Skarb Państwa był samoistnym posiadaczem nieruchomości w dobrej wierze i nie zastosował art. 5 k.c., mimo że wystąpienie z wnioskiem o zasiedzenie należało uznać za działanie noszące znamiona nadużycia prawa.

Analiza wywodów zawartych w skardze kasacyjnej prowadzi do wniosku, że skarżąca nie przytoczyła przekonujących argumentów świadczących o występowaniu w niniejszej sprawie wskazanej przez nią przesłanki uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Nie może powtarzać uzasadnienia podstaw kasacyjnych; powinien wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe.

Skarżąca nie przytoczyła argumentów świadczących o tak rozumianej oczywistości. Trzeba przypomnieć, że problematyka zasiedzenia przez Skarb Państwa nieruchomości objętych we władanie w ramach sprawowania władztwa publicznego była wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Ostatecznie, Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07 (OSNC 2008, nr 5, poz. 43), stanął na stanowisku, że władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem

samoistnym prowadzącym do zasiedzenia. Zasiedzenie jednak nie biegło, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości (art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.). W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że koncepcja wskazująca na możliwość zastosowania konstrukcji nadużycia prawa dla ochrony przed zasiedzeniem Skarbu Państwa osób, które utraciły w poprzednim okresie posiadanie nieruchomości na skutek władczego działania Państwa, jest nieuzasadniona. Uznał, że ochrony tej można poszukiwać w instytucji zawieszenia biegu zasiedzenia (art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.). Podkreślił jednak, że konieczne jest wykazanie, że w ówczesnych warunkach ustrojowych i w stanie prawnym wówczas obowiązującym skuteczne dochodzenie roszczenia nie było możliwe, że ocena w tym przedmiocie musi być pozostawiona sądowi orzekającemu w konkretnej sprawie oraz że konieczne jest wykazanie odnośnych okoliczności, aby zapobiec nadmiernej subiektywizacji w ujmowaniu stanu siły wyższej. W późniejszych orzeczeniach Sąd Najwyższy podkreślał, że przeszkoda uniemożliwiająca rozpoczęcie lub powodująca zawieszenie biegu zasiedzenia powinna mieć charakter obiektywny oraz że właściciel nieruchomości bezprawnie przejętej przez Państwo po drugiej wojnie światowej musi wykazać, że ze względu na swoją indywidualną sytuację lub przynależność do określonej grupy społecznej nie mógł, obiektywnie rzecz oceniając, liczyć na skuteczność dochodzenia roszczeń w okresie PRL lub przez inny oznaczony czas (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008 r., II CSK 241/08, nie publ., z dnia 16 września 2009 r., II CSK 169/09, nie publ., z dnia 25 listopada 2009 r., II CSK 246/09, nie publ., z dnia 7 października 2011 r., II CSK 17/11, nie publ., z dnia 12 grudnia 2012 r., III CSK 11/12, nie publ. i z dnia 11 grudnia 2015 r., III CSK 19/15, nie publ.). Co się zaś tyczy kwestii dobrej wiary, to zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie nie budzi wątpliwości, że chwilą miarodajną dla oceny dobrej lub złej wiary posiadacza jest chwila objęcia nieruchomości w posiadanie samoistne.

Konkludując trzeba stwierdzić, że w sprawie nie zachodzi wskazana przez skarżącą przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. ani brana pod rozagę z urzędu nieważność postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i – mając na uwadze charakter

sprawy oraz sytuację życiową skarżącej – nie obciążył jej kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez wnioskodawcę (art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.).

aj

l.n